

การสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ของชุมชนศิรวัง อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช

นางสาวนพรัตน์ มณีรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตรพัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-363-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**COMMUNICATION FOR ECOTOURISM MANAGEMENT
AT KEEREEWONG COMMUNITY, LANSAKA DISTRICT,
NAKHON SRI THAMMARAT PROVINCE**

Miss Nopparat Muneerat

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Art in Development Communication**

Department of Public Relation

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-363-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง

อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช

โดย

นางสาวนพรัตน์ มณีรัตน์

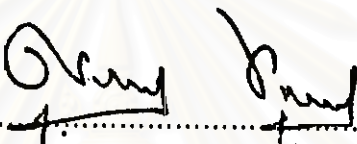
ภาควิชา

การประชาสัมพันธ์

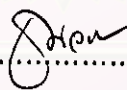
อาจารย์ที่ปรึกษา

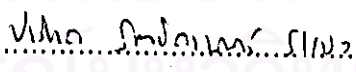
อาจารย์ ดร. ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล

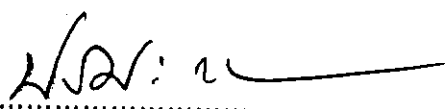
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญลือ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประมะ สตะเวทิน)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมที่เพียงแผ่นเดียว

นพรัตน์ มณีรัตน์ : การสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง จ.ลานสกา
จ.นครศรีธรรมราช COMMUNICATION FOR ECOTOURISM MANAGEMENT
AT KEEREEWONG COMMUNITY, LANSAKA DISTRICT, NAKHON SRI THAMMARAT PROVINCE.
อ.ที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร. ปวีณา สดาศิตานนท์ สโรบล, 133 หน้า. ISBN 974-332-363-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนใน
ชุมชนคีรีวง, รูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในชุมชนคีรีวง, บทบาทของผู้นำ
ชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง, ปัญหา อุปสรรค และ แนวทางแก้ไขปัญหา ในการจัดการ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในชุมชนคีรีวง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ การสัมภาษณ์เจาะลึกประชาชนในชุมชนคีรีวง
จำนวน 31 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนในชุมชนคีรีวง มองว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ก็คือ การท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ โดยมีความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในมิติที่หลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่
1) การท่องเที่ยวที่ไม่ทำลาย 2) การท่องเที่ยวที่ใช้ชีวิตกับชาวบ้าน 3) การท่องเที่ยวที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการ
2. มีรูปแบบการสื่อสารปรากฏขึ้นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง ประกอบด้วย
4 รูปแบบ คือ 1) การสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ 2) การสื่อสารสองทางที่เป็นทางการและมีปฏิริยาโต้ตอบมาก
3) การสื่อสารสองทางที่เป็นทางการแต่มีปฏิริยาโต้ตอบน้อย 4) การสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ
3. ผู้นำในชุมชนคีรีวงซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวงนั้น
ประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกอบต. และ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้อาวุโส
ประชาน และ กรรมการ กลุ่มองค์กรในชุมชน โดยกลุ่มผู้นำเหล่านี้ต่างมีบทบาทร่วมกันในฐานะคณะกรรมการชมรม
การท่องเที่ยวอนุรักษ์บ้านคีรีวง นับตั้งแต่การก่อตั้ง ชมรมการท่องเที่ยวอนุรักษ์บ้านคีรีวง รวมไปถึง การ
กำหนดแผนการจัดการ และ กฎ ระเบียบ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การดูแลและบริกาบริการนักท่องเที่ยว รวมทั้ง
การแก้ไขปัญหา
4. ปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวงเกิดขึ้นจาก 1) ปัจจัยภายในชุมชน
ได้แก่ ความสับสนด้านข้อมูล ความขัดแย้งระหว่างผู้นำ การประสานงานไม่ราบรื่น ชาวบ้านให้ความสำคัญกับ
อาชีพการทำสวน การปฏิบัติอย่างขัดแย้งกับแนวคิดการอนุรักษ์ ประชานชมรมการท่องเที่ยวอนุรักษ์บ้านคีรี
วงขาดอำนาจ และ อบต. ไม่ดำเนินการ 2) ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ การรบกวน ททท. จนชุมชนตั้งรับ
ไม่ทัน ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นในทรรณะของชาวคีรีวง คือ ใช้ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ การเลือกตั้ง
คณะกรรมการชุดใหม่ เปลี่ยนแปลงแผนการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนใหม่ และ ให้อบต.เข้ามามีบทบาทในการ
ออกข้อบังคับ รวมทั้งแผนการจัดการในเชิงนโยบาย

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติ *Hongthai Srisorn*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ปวีณา สดาศิตานนท์ Srisorn*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

4085075228 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION
KEY WORD: COMMUNICATION / ECOTOURISM / COMMUNITY / DEVELOPMENT

NOPPARAT MUNEERAT : COMMUNICATION FOR ECOTOURISM MANAGEMENT AT KEEREWONG COMMUNITY , LANSAKA DISTRICT , NAKHON SRI THAMMARAT PROVINCE. THESIS ADVISER : PARICHART SATHAPITANONDA SAROBOL , Ph.D. 133 pp. ISBN 974-332-363-5.

The objective of this research is to study the perceptions of Keereewong community members toward the concept of ecotourism, communication patterns in managing the ecotourism in Keereewong community, roles of community leaders, problems and their solutions in managing ecotourism. A qualitative research with the ethnographic approach was applied. The participant observation technique and in-dept interviewing technique were used to collect data from 31 samples in Keereewong community.

The results are as follows :

1. The people in Keereewong perceived the ecotourism as the conservative tourism in terms of its non destruction , local accommodation and local participation.
2. Four communication patterns are found : informal two-way communication ; formal two-way communication with high interaction ; formal two-way communication with less interaction and informal one-way communication .
3. The leaders in Keereewong are the formal and informal leaders. The formal leaders include village chief, village headmen, members of district administrative council. The informal leaders include senior citizen, leaders and members of the local organizations. These leaders take part as members of ecotourism in Keereewong by setting up the working group, implementing ecotourism plan and regulations and providing information and services to tourists.
4. The problems of ecotourism management in Keereewong community come from both internal and external factors. The internal factors include information confusion, conflict among local leaders, irregulation cooperation, etc. The external factor include TOT's over reaction . The local solutions suggested by the villagers include : applying the kinship relation, election new committee members, reforming the management system and increasing the responsibility district administrative council.

ภาควิชา..... การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิตด..... นิตดา อธิษฐาน
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... วิภาดา อธิษฐาน
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

กว่าที่วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี มีผู้คนมากมายอยู่เบื้องหลังที่คอยสนับสนุน และ ส่งเสริม ทั้งทางด้านวิชาการ ความคิด กำลังใจ และ กำลังทรัพย์

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. ปาวิชาติ สถาปัตตานนท์ สโรบล ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งเอาใจใส่ดูแล และ ให้คำแนะนำอย่างดียิ่งมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญลือ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ประมะ สตะเวทิน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาชี้แนะ และ ให้คำแนะนำ

ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนอุดหนุนในการทำวิจัย

ขอขอบคุณ เพื่อนพี่น้องที่ นิเทศศาสตร์พัฒนาการร่วมรุ่นทุกคนสำหรับความรู้สึกดี ๆ ที่มีให้กันมาตลอดระยะเวลา 2 ปี

ขอขอบคุณ พี่ตุ้ม พี่ต๋อย พี่น้อย และ หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ที่ช่วยฝึกปรีชาวิทยายุทธ "นักข่าว" ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ ททท. ทุกท่าน โดยเฉพาะ คุณพรหมเมธ นาคมทอง ที่คอยสนับสนุนทั้งข้อมูลและความคิดทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นอย่างดีมาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มต้นทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ เพื่อนรัก - นกน้อย ปรี แก้ว โด่ง พันธุ์ อ้อด หนู่ย ที่เป็นกำลังใจ ห่วงใยดูแลกันมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ น้าชา ซึ่งช่วยเหลือ และ ดูแลอย่างดียิ่งในระหว่างการเก็บข้อมูลที่ศิริวง

ขอบคุณน้องชายทั้งสองคน สำหรับกำลังใจ และกำลังใจทั้งโดยตรง และ โดยอ้อม

สำคัญที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ พ่อ-แม่ และ ยาย "พระเจ้าให้ของชีวิต"

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างยิ่งสำหรับชาวบ้านศิริวงทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และ ร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณพิเศษ สำหรับ ป้าจิด ที่เอื้อเฟื้อที่พักและอาหาร ตลอดระยะเวลาที่พักอยู่ในศิริวง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	6
1.3 ปัญหำนำการวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.5 นิยามศัพท์.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา.....	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	18
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	23
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการสื่อสาร.....	30
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและบทบาทของผู้นำ.....	37
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	42
3.1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย.....	42
3.2 การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการวิจัย.....	47
4.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	47
4.2 รูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	50
4.3 บทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	62
4.4 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหา.....	68
5. สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	76
5.2 อภิปรายผล.....	80
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	89
รายการอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก.....	96
ภาคผนวก ข.....	117
ภาคผนวก ค.....	119
ประวัติผู้วิจัย.....	133